

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.5.12>

УДК 351

А. О. Магомедов,

к. і. н., здобувач кафедри історії та культури України,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5919-2340>

МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ЗАКОНОДАВЧІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ВИМІРИ

A. Magomedov,

PhD in History, Applicant of the Department of History and Culture of Ukraine,

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

THE MECHANISM OF PUBLIC MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF CRITICAL INFRASTRUCTURE OBJECTS: LEGISLATIVE, ORGANIZATIONAL AND MANAGERIAL DIMENSIONS

У статті висвітлено трансформацію механізму публічного управління розвитком об'єктів критичної інфраструктури (КІ) у зв'язку з законодавчими змінами, які позначилися на організаційних та управлінських змінах у цій сфері. В першу чергу в Україні відбулося оновлення, вдосконалення та розробка нових законодавчих актів, які визначають засади реалізації державної політики

розвитку інфраструктури, що забезпечує виконання життєво важливих функцій. Завдяки прийняттю нових нормативно-правових актів змінюється також модель публічного менеджменту в цій сфері, відбувається створення нових уповноважених органів в системі виконавчої влади в підпорядкуванні Уряду, за якими закріплено функції управління у сфері захисту, безпеки, підтримки стійкості, відновлення та розвитку КІ. Делегування повноважень на місцевий рівень сприяло налагодженню взаємодії та розвитку механізму міжнародного партнерства з іноземними країнами та міжнародними організаціями для фінансування розвитку КІ. В цілому в Україні спостерігається перехід до нової моделі публічного менеджменту, для якої характерно розподіл повноважень між різними інституційними рівнями у сфері управління різними секторами КІ, посилення міжвідомчої взаємодії, міжнародної співпраці, партнерство та співробітництво різних суб'єктів менеджменту (уряду, міністерств та підвідомчих їм організацій, служб, операторів КІ тощо). Можна зробити висновок, що публічне управління об'єктами КІ здійснюється на національному, субнаціональному та місцевому рівні з розподілом повноважень від розробки державної політики у цій сфері до виконання конкретних заходів із захисту, забезпечення стійкості та розвитку інфраструктури різними суб'єктами менеджменту. В цілому в умовах війни публічне управління зосереджене на захисті КІ, її миттєвому відновленні з залученням муніципальної влади, міжнародних партнерів, а також довгостроковому плануванні її відбудови з акцентом на енергетиці, транспорті. Наукова новизна дослідження полягає у виокремленні ключових суб'єктів публічного управління розвитком об'єктів КІ, їх повноважень із забезпечення їх розвитку.

The article highlights the transformation of the mechanism of public management of the development of critical infrastructure objects (CI) in connection with legislative changes that affected organizational and managerial changes in this area. First of all, Ukraine has updated, improved and developed new legislative acts that determine the principles of implementing the state policy of infrastructure development, which ensures

the performance of vital functions. Thanks to the adoption of new legal acts, the model of public management in this area is also changing, new authorized bodies are being created in the system of executive power subordinated to the Government, which are assigned management functions in the field of protection, security, support of stability, restoration and development of CI. The delegation of powers to the local level contributed to the establishment of interaction and the development of the mechanism of international partnership with foreign countries and international organizations to finance the development of CI. In general, in Ukraine there is a transition to a new model of public management, which is characterized by the distribution of powers between different institutional levels in the field of management of different sectors of CI, strengthening of interdepartmental interaction, international cooperation, partnership and cooperation of various management entities (the government, ministries and their subordinate organizations, services, CI operators, etc.). It can be concluded that the public management of CI objects is carried out at the national, sub-national and local levels with the distribution of powers from the development of state policy in this area to the implementation of specific measures for the protection, sustainability and development of infrastructure by various management entities. In general, in the conditions of war, public administration is focused on the protection of KI, its immediate restoration with the involvement of municipal authorities, international partners, as well as long-term planning of its reconstruction with an emphasis on energy and transport. The scientific novelty of the study consists in the identification of key subjects of public management of the development of CI objects, their powers to ensure their development.

Ключові слова: *публічний менеджмент, повноваження суб'єктів критичної інфраструктури, регулювання критичної інфраструктури, підтримка стійкості, механізм публічного менеджменту.*

Keywords: *public management, powers of critical infrastructure subjects, regulation of critical infrastructure, sustainability support, public management mechanism.*

Постановка проблеми. З початку повномасштабного вторгнення на територію України виникла необхідність у розробці нових нормативно-правових актів, у впровадженні провідних міжнародних практик, підходів в організації та управлінні у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури (КІ). Процеси євроінтеграції, децентралізації владних повноважень сприяють оновленню української законодавчої бази за цим напрямком публічного менеджменту. В результаті відбувається трансформація механізму державного управління розвитком КІ, до якого залучені різні зацікавлені сторони: як центральні, так і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, країни-партнери. В цілому в Україні спостерігається перехід до нової моделі публічного менеджменту, для якої характерно розподіл повноважень між різними інституційними рівнями у сфері управління різними секторами КІ, посилення міжвідомчої взаємодії, міжнародної співпраці, партнерство та співробітництво різних суб'єктів менеджменту (уряду, міністерств та підвідомчих їм організацій, служб, операторів КІ тощо).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В науковій літературі особлива увага приділена проблематиці таким аспектам публічного управління розвитком критичної інфраструктури: операційний рівень управління в секторах критичної інфраструктури в умовах впровадження нового публічного менеджменту [33]; державно-приватне партнерство в умовах дефіциту бюджетних коштів для розвитку інфраструктури [32; 35; 38]; проблеми ефективного управління розвитком інфраструктури (включаючи управління різними зацікавленими сторонами) [34; 36-37; 39].

У вітчизняній літературі вчені зосереджують увагу на таких напрямках публічного управління об'єктами КІ, як: управління та забезпечення інформаційної безпеки КІ [1; 7]; проблематика відновлення об'єктів КІ після війни [2]; власне механізм державного регулювання розвитку КІ [8]; правовий механізм управління критичною інформаційною інфраструктурою [9]; перспективи розвитку організаційно-правових механізмів державного управління забезпеченням

кіберзахисту, кібербезпеки [27]; адміністративно-правове регулювання та захист критичної інфраструктури [28; 30].

Та все ж вчені в цілому зосереджують увагу не на розвитку об'єктів критичної інфраструктури, а на захисті, забезпеченні стійкості, безпеки, відповідно не достатньо повно висвітлені законодавчі, організаційні, управлінські виміри механізму публічного управління в цій сфері.

Мета статті полягала в характеристиці законодавчих, організаційно-управлінських аспектах механізму публічного управління розвитком об'єктів критичної інфраструктури.

Виклад основного матеріалу. Поняття «механізм публічного управління критичною інфраструктурою» досліджується в працях політологів, економістів, соціологів та вчених інших наукових напрямків, що відповідно зумовило появу різних точок зору на визначення його сутності та змістовних характеристик. З політичного погляду термін розуміється як механізм прийняття рішень, процес взаємодії між суб'єктами публічного управління на різних інституційних рівнях (центральні виконавчі органи влади, місцеві органи влади, територіальні громади тощо) в цілях забезпечення безпеки, розвитку об'єктів критичної інфраструктури [1; 27]. Економісти акцентують увагу на ефективності використання наявних ресурсів (матеріально-технічних, фінансових, кадрових та інших), застосування сукупності методів, інструментів, важелів для здійснення управлінського впливу з метою розвитку, безпеки, підтримки стійкості функціонування критичної інфраструктури [37; 39]. Зважаючи на зростання ризиків кіберзагроз вчені зосереджують увагу також на кібербезпеці, ідентифікації вразливостей, небезпек, ефективному управлінні цією сферою, яка позначається на функціонуванні об'єктів критичної інфраструктури (наприклад, телекомунікаційні системи, інформаційні системи тощо) [1]. Зважаючи на зростання ролі громадянського суспільства в публічному управлінні, науковці також розглядають механізм управління критичною інфраструктурою через взаємодію з громадянами, партнерство, співпрацю з громадським сектором.

З точки зору публічного управління поняття «механізм державного регулювання розвитку критичної інфраструктури» розглядається «як сукупність принципів, функцій, методів, інструментів, засобів, ресурсів і чинників впливу, спрямованих на досягнення захисту та безпеки, стійкого функціонування критичної інфраструктури у різних видах економічної діяльності за рахунок використання сучасних інноваційних, інформаційно-комунікаційних, цифрових, логістичних, маркетингових, зелених технологій. При цьому цей механізм має ефективно реалізовуватися у системі менеджменту, тобто у комплексі організаційних заходів, операцій і прийомів, спрямованих на поліпшення державного управління й регулювання економіки [8].

Механізм публічного управління розвитком об'єктів КІ зазнав суттєвих змін з прийняттям у 2017 році Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури (Розпорядження КМУ від 6 грудня 2017 р. № 1009-р.), в якій визначено основні напрями, механізми, строки комплексного правового врегулювання питання захисту КІ, створення системи державного управління у сфері захисту КІ (Таблиця 1) для забезпечення її стійкості до різних видів загроз [26]. В Концепції 2017 року визначені наступні базові принципи механізму правового регулювання КІ: взаємодія та обмін інформацією різних суб'єктів в цій сфері; підвищення рівня спроможності громадського та приватного секторів до проблем, які виникають у цій сфері; будівництво, експлуатація об'єктів КІ; реалізація ДПП та налагодження міжнародної співпраці, зважаючи на регіональну безпеку; вдосконалення та оновлення законодавства за стандартами НАТО [26]. Фактично в Концепції закладено нові стратегічні орієнтири трансформації механізму публічного управління розвитком об'єктів КІ, зважаючи на триваючий з 2014 року військовий конфлікт між Україною та РФ та гібридні загрози національній безпеці.

Концепція створення державної системи захисту критичної інфраструктури стала підґрунтям для розробки та прийняття Закону України «Про критичну інфраструктуру» № 1882-IX від 01.01.2024 [20], затвердження положень паспортизації об'єктів критичної інфраструктури (Постанова Кабінету Міністрів

України від 4 серпня 2023 р. № 818) [5]; положень щодо подання інформації у сфері захисту критичної інфраструктури (Постанова Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 № 1175) [6]; Порядку ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури (Постанова КМУ від 28 квітня 2023 р. № 415) [17]; Порядку проведення моніторингу рівня безпеки об'єктів КІ (Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 № 821) [18]; затвердження Регламенту обміну інформацією між суб'єктами національної системи захисту критичної інфраструктури (Постанова Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 № 1174) [19].

Серед стратегічних документів, в яких визначені основні принципи, завдання та напрямки публічного управління об'єктами КІ виділимо також Стратегію національної безпеки України, що встановлює загальні принципи та завдання в галузі забезпечення національної безпеки, включаючи захист критичної інфраструктури, посилення спроможностей національної системи кібербезпеки для протидії кіберзагрозам у безпековому середовищі, розвиток ДПП тощо [25].

У 2023 році в Україні затверджено Національний план захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 р. № 825-р.), основними стратегічними цілями якого визначено: правову регламентацію різних суб'єктів національної системи захисту КІ; встановлення вимог та забезпечення моніторингу рівня захисту об'єктів КІ; створення системи координації, взаємодії суб'єктів національної системи захисту КІ, налагодження функціонування системи обміну інформацією між різними суб'єктами публічного менеджменту (зокрема під час реагування на загрози та кризові стани); впровадження управління ризиками КІ; посилення стійкості національної системи захисту КІ [15].

**Таблиця 1. Нормативно-правовий механізм публічного управління
розвитком об'єктами критичної інфраструктури України**

Рівень публічного управління	Нормативно-правові акти, в яких визначені законодавчі засади публічного управління критичною інфраструктурою
Національний	Концепція створення державної системи захисту критичної інфраструктури: Розпорядження КМУ від 6 грудня 2017 р. № 1009-р.: запроваджує системний підхід до захисту об'єктів КІ в цілях створення загальнодержавної системи захисту; узгодження нормативно-правового регулювання цієї сфери; створення відповідального за координацію у цій сфері державного органу управління; визначення повноважень, відповідальності, функцій центральних органів виконавчої влади, інших органів державної влади, прав та обов'язків власників КІ; встановлення критеріїв, розробку методології категоризації, паспортизації об'єктів КІ за галузевим та функціональним підходом; розробка методології проведення оцінки загроз КІ; розвиток державно-приватного партнерства в цій сфері; налагодження механізму міжнародного співробітництва [26]. Національний план захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 р. № 825-р. [15]. Закон України «Про критичну інфраструктуру» № 1882-IX від 01.01.2024 визначає правові, організаційні основи створення й функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури [20]. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» № 2163-VIII від 04.04.2024: визначає правові, організаційні основи забезпечення захисту важливих інтересів громадянина, суспільства, держави, національних інтересів країни у кіберпросторі; цілі, напрями, принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їх діяльності із забезпечення кібербезпеки [23].
Субнаціональний (регіональний)	Закон України «Про місцеве самоврядування» № 280/97-ВР від 19.04.2024, в якому визначені повноваження щодо організації,
Місцевий (локальний)	забезпечення цивільного захисту (наприклад, утворення територіальних формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту; здійснення заходів щодо забезпечення діяльності комунальної аварійно-рятувальної служби, формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту, пожежно-рятувальних підрозділів тощо) [21]. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» № 586-XIV від 03.08.2023 визначає повноваження місцевих органів виконавчої влади у різних секторах економіки (містобудування, житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку), тобто фактично відповідає за стан та фінансування розвиток різних секторів інфраструктури, які виконують суспільно важливі функції на місцевому рівні [22].

Джерело: систематизовано автором за даними [15; 20-23; 26].

У Законі України «Про критичну інфраструктуру» визначено перелік суб'єктів національної системи захисту критичної інфраструктури [20]:

1) на центральному рівні управління: Кабінет Міністрів України; Апарат Ради національної безпеки і оборони України; Центральна виборча комісія; Національний банк України; Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг; Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України; Фонд державного майна України, інші центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; уповноважений орган у сфері захисту критичної інфраструктури України; центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту; секторальні та функціональні органи, інші міністерства та центральні органи виконавчої влади; Служба безпеки України; правоохоронні та розвідувальні органи, суб'єкти оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності; Збройні Сили України, інші військові формування, утворені відповідно до законів України;

2) на місцевому рівні управління: місцеві органи виконавчої влади (військово-цивільні адміністрації); органи місцевого самоврядування; оператори критичної інфраструктури; підприємства, установи та організації різних форм власності, які здійснюють діяльність із забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури.

У таблиці 2 систематизовано та виділено окремі функції та повноваження суб'єктів публічного управління – центральних органів виконавчої влади у сфері захисту та розвитку об'єктів КІ.

Таблиця 2. Організаційно-управлінські засади публічного управління розвитком об'єктів критичної інфраструктури

Суб'єкти публічного управління	Основні функції, повноваження суб'єктів публічного управління
Кабінет Міністрів України.	Розробка державної політики захисту та забезпечення безпеки та стійкості об'єктів КІ.
Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України та підвідомчі організації (Державна авіаційна служба України, Агентство відновлення, Державна служба України з безпеки та транспорту, АТ «Укрпошта»).	Формує, реалізовує державну політику захисту, розвитку критичної інфраструктури в різних секторах (залізничний, авіаційний, морський, водний транспорт, мультимодальні перевезення тощо), а також у сфері відновлення об'єктів КІ через збройну агресію.
Міністерство енергетики України.	Бере участь у реалізації державної політики у сфері цивільного захисту (створення функціональної підсистеми цивільного захисту, організація управління та діяльності функціональної підсистеми в єдиній державній системі цивільного захисту, керівництво утвореними ним аварійно-рятувальними службами тощо); організація проведення технічної інвентаризації споруд цивільного захисту підприємств, установ, організацій в підпорядкуванні міністерства; здійснює заходи із запобігання, виявлення, припинення терористичної діяльності на об'єктах ПЕК; тощо. Стратегічна ціль в рамках енергетичної стратегії до 2030 року визначено: оновлення, модернізація енергетичної інфраструктури.
Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) як підвідомча організація МВС.	Реалізовує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення, територій від надзвичайних ситуацій (НС), запобігання їх виникненню, ліквідації їх наслідків, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної, техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, гідрометеорологічної діяльності. Разом із центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями здійснює прогнозування ймовірності настання НС, визначає показники ризиків, здійснює районування території України щодо ризиків виникнення НС.
Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України.	Формування, реалізація державної політики у сферах: кіберзахисту (в тому числі об'єктів критичної інформаційної інфраструктури), урядового фельд'єгерського зв'язку, криптографічного та технічного захисту інформації, поштового зв'язку спеціального призначення, захисту державних інформаційних ресурсів, інформації тощо.

Продовження таблиці 2.

Суб'єкти публічного управління	Основні функції, повноваження суб'єктів публічного управління
Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України, яка функціонує в складі Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (Computer Emergency Response Team of Ukraine).	Реагування на кіберінциденти: дослідження інцидентів, надання допомоги та рекомендацій з питань протидії кіберзагрозам. Міжнародна співпраця: взаємодія в рамках участі у форумі команд реагування на інциденти інформаційної безпеки FIRST. Моніторинг і виявлення: накопичення та проведення аналізу даних про кіберзагрози.
Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України.	Реалізує державну політику у сфері дорожнього господарства, управління автомобільними дорогами загального користування державного значення; здійснення заходів з будівництва ремонту, модернізації інфраструктури, об'єктів громадського призначення, житлової нерухомості, виробничого комплексу, соціальної сфери, сфери житлово-комунального господарства, благоустрою населених пунктів, управління побутовими відходами, інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури, захисних споруд цивільного захисту, військових об'єктів та майна, у сферах авіаційного, залізничного, морського, внутрішнього водного, автомобільного транспорту загального користування, міського електричного транспорту, у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель, а також щодо об'єктів і споруд оборонного та спеціального призначення.
Служба захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України (створена 2022 року, Постанова КМУ).	Діяльність служби спрямовується та координується КМУ. Служба відповідає за формування, реалізацію державної політики у сфері захисту КІ, створення, впровадження, розвитку, забезпечення функціонування національної системи захисту КІ України.

Джерело: складено автором за даними [4; 10-14; 16; 22; 29; 31].

Таким чином, зважаючи на детальний аналіз нормативно-правової бази публічного управління критичною інфраструктурою України виділимо такі основні групи суб'єктів менеджменту: уряд, міністерства та підвідомчі їм служби, організації, відповідальні за управління, регулювання окремих галузей та секторів критичної інфраструктури; спеціалізовані служби, які наділені рядом визначених повноважень в окремій сфері критичної інфраструктури (наприклад, кіберзахист, кібербезпека, надзвичайні ситуації, захист інформації; відновлення та розвиток КІ), включаючи регулювання (ліцензії, встановлення цін, тарифів, стандартизація тощо); місцеві органи виконавчої влади, які тісно взаємодіють з центральними

органами виконавчої влади та операторами КІ, відповідають за координацію та впровадження заходів на регіональному та локальному рівнях.

Для прикладу, у Статті 20 Закону України «Про місцеве самоврядування» № 280/97-ВР від 19.04.2024 визначено, що місцеві органи виконавчої влади та військово-цивільні адміністрації у сфері захисту критичної інфраструктури забезпечують: розробку, затвердження місцевих програм забезпечення безпеки, стійкості КІ, територіальних громад до настання кризових станів; розробку, затвердження, погодження з зацікавленими сторонами місцевих планів взаємодії залучених суб'єктів у кризовій ситуації для підтримки функцій КІ, важливих для життєдіяльності населення, надання критичних послуг, планів відновлення функціонування об'єктів КІ; програм навчання жителів для забезпечення їх захисту [21]. Для прикладу, розпорядженням голови районної державної адміністрації затверджено Програму забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури Рівненського району на 2023 – 2025 роки [24].

З початком децентралізації органи місцевого самоврядування в Україні отримали ряд повноважень щодо розвитку критичної інфраструктури, а саме: планування розвитку об'єктів КІ у різних сферах та галузях економіки за потребами жителів; визначення необхідного обсягу фінансування та реалізація інвестиційних проєктів для будівництва інфраструктури; планування надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення в разі їх настання; забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури; забезпечення нагляду та контролю за роботою підприємств, які відповідальні за дотримання вимог та безпеки, якості надання послуг у сфері КІ; міжнародна співпраця з країнами-партнерами, міжнародними організаціями для залучення фінансових ресурсів в цілях розвитку КІ [21]. Для прикладу, серед пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку Луцької міської територіальної громади на 2023 рік у співпраці з іноземними партнерами визначено: реалізація проєкту «Модернізація системи водопостачання та водовідведення м. Луцьк» в рамках проєкту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України»; завершення впровадження спільного з Європейським банком реконструкції та розвитку «Проєкту реконструкції системи

централізованого теплопостачання у м. Луцьк»: впровадження «Системи моніторингу та диспетчеризації (SCADA)»; придбання 30-ти нових тролейбусів в рамках підпроєкту Луцької міської ради «Оновлення тролейбусного парку м. Луцька» спільно з Європейським інвестиційним банком (Проєкт Міський громадський транспорт України II); впровадження нового грантового проєкту «Конденсаційна рекуперація тепла з димових газів – Луцьк 5 МВт» у співпраці ДКП «Луцьктепло» з НЕФКО; продовження реалізації Проєкту енергетичної безпеки зі співпрацею з USAID, в рамках якого у співпраці з компанією TetraTech ES, Inc. розробляється схема теплопостачання міста Луцька [3].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Процеси євроінтеграції, децентралізації сприяли трансформації механізму публічного управління розвитком об'єктів КІ. В першу чергу в Україні відбулося оновлення, вдосконалення та розробка нових законодавчих актів, які визначають засади реалізації державної політики розвитку інфраструктури, що забезпечує виконання життєво важливих функцій. Завдяки прийняттю нових нормативно-правових актів змінюється також модель публічного менеджменту в цій сфері, відбувається створення нових уповноважених органів в системі виконавчої влади в підпорядкуванні Уряду, за якими закріплено функції управління у сфері захисту, безпеки, підтримки стійкості, відновлення та розвитку КІ. Делегування повноважень на місцевий рівень сприяло налагодженню взаємодії та розвитку механізму міжнародного партнерства з іноземними країнами та міжнародними організаціями для фінансування розвитку КІ. Подальші дослідження варто спрямувати на вивчення проблематики міжвідомчої взаємодії, координації та співпраці різних органів державної влади щодо розвитку КІ.

Література

1. Гончар С.Ф., Леоненко Г.П., Юдін О.Ю. Теоретико-методологічний аспект забезпечення інформаційної безпеки об'єктів критичної інфраструктури. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Комп'ютерні системи та мережі*. 2014. № 806. С. 34–39.

2. Гошовська О., Тревого О. Механізми публічного управління для відновлення військової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38.

3. Депутати міської ради затвердили Програму економічного та соціального розвитку Луцької міської територіальної громади на 2023 рік. Вебсайт Луцької міської ради. 13.12.2022. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/publications/deputaty-miskoi-rady-zatverdily-prohramu-ekonomichnoho-ta-sotsialnoho-rozvytku-lutskoi-miskoi-terytorialnoi-hromady-na-2023-rik> (дата доступу: 14.04.2024).

4. Вебсайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. URL: <https://cip.gov.ua/ua> (дата доступу: 14.04.2024).

5. Деякі питання паспортизації об'єктів критичної інфраструктури : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 818. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2023-%D0%BF#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

6. Деякі питання подання інформації у сфері захисту критичної інфраструктури : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 № 1175. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2022-п#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

7. Домарацький М.Б. Державне управління забезпеченням безпеки критичної інфраструктури в Україні : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.05. Харків, 2020. 229 с.

8. Жукова І., Трушкіна Н. Сутність поняття «механізм державного регулювання розвитку критичної інфраструктури». *Věda a perspektivy*. 2023. № 6(25).

9. Мельничук О.В. Правові механізми управління критичною інформаційною інфраструктурою України. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2018. № 1. С. 42–60.

10. Місія, функції, завдання. Вебсайт Міністерства енергетики України. URL: <https://mev.gov.ua/storinka/misiya-funktsiyi-zavdannya> (дата доступу: 14.04.2024).

11. Про нас. Вебсайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/hto-mi-e.html> (дата доступу: 14.04.2024).

12. Про затвердження Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України : Постанова КМУ від 10.09.2014 № 439. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

13. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

14. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України : Закон України від 31.12.2023 № 3475-IV. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

15. Про затвердження Національного плану захисту та забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.09.2023 № 825-р. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/825-2023-p#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

16. Про затвердження Положення про Міністерство енергетики України : Постанова КМУ від 17.06.2020 № 507. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2020-п#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

17. Про затвердження Порядку ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступу та надання інформації з нього : Постанова КМУ від 28.04.2023 № 415. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415-2023-п#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

18. Про затвердження Порядку проведення моніторингу рівня безпеки об'єктів критичної інфраструктури : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2022 № 821. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2022-п#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

19. Про затвердження Регламенту обміну інформацією між суб'єктами національної системи захисту критичної інфраструктури : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 № 1174. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2022-%D0%BF#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

20. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 01.01.2024 № 1882-IX. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

21. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 19.04.2024 № 280/97-ВР. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr#n1664> (дата доступу: 14.04.2024).

22. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 03.08.2023 № 586-XIV. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

23. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 04.04.2024 № 2163-VIII. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

24. Про Програму забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури Рівненського району на 2023 – 2025 роки : Розпорядження Голови Районної державної адміністрації від 14.06.2023 № 101. Вебсайт Рівненської районної державної адміністрації. URL: <https://rrda.rv.gov.ua/npas/pro-prohramu-zabezpechennia-bezpeky-ta-stiikosti-krytychnoi-infrastruktury-rivnensko-ho-raionu-na-2023-2025-roku> (дата доступу: 14.04.2024).

25. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#top> (дата доступу: 14.04.2024).

26. Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури : Розпорядження КМУ від 06.12.2017 № 1009-р. Вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-p#Text> (дата доступу: 14.04.2024).

27. Семенченко А.І., Плескач В.Л., Заярний О.А., Плескач М.В. Організаційно-правові механізми державного управління забезпеченням кібербезпеки та кіберзахисту України: сутність, стан та перспективи розвитку. *Проблеми програмування*. 2020. № 2-3. С. 278–286.
28. Ситник Г.П., Андреев С.О. Про деякі актуальні питання захисту критичної інфраструктури в Україні. *Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки*. 2015. № 3-4. С. 116–131.
29. Створено службу захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. 12.07.2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/stvoreno-sluzhbu-zakhystu-krytychnoi-infrastruktury-ta-zabezpechennia-natsionalnoi-systemy-stiikosti-ukrainy> (дата доступу: 14.04.2024).
30. Теленик С.С. Критична інфраструктура як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 179–189.
31. Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України. Вебсайт CERT-UA. URL: <https://cert.gov.ua/about-us> (дата доступу: 14.04.2024).
32. Alam Q., Kabir M.H., Chaudhri V. Managing infrastructure projects in Australia: A shift from a contractual to a collaborative public management strategy. *Administration & Society*. 2014. No 46(4). P. 422–449.
33. Almklov P.G., Antonsen S. Making work invisible: New public management and operational work in critical infrastructure sectors. *Public Administration*. 2014. No 92(2). P. 477–492.
34. Bertelli A.M., Mele V., Whitford A.B. When new public management fails: Infrastructure public–private partnerships and political constraints in developing and transitional economies. *Governance*. 2020. No 33(3). P. 477–493.
35. Kwak Y.H., Chih Y., Ibbs C.W. Towards a comprehensive understanding of public private partnerships for infrastructure development. *California management review*. 2009. No 51(2). P. 51–78.
36. Lesik I., Bobrovska N., Bilichenko O., Dranus L., Lykhach V., Dranus V., Nazarenko I. Assessment of management efficiency and infrastructure development of

Ukraine. *Management Science Letters*. 2020. No 10(13). P. 3071–3080. DOI: 10.5267/j.msl.2020.5.016.

37. Schraven D., Hartmann A., Dewulf G. Effectiveness of infrastructure asset management: challenges for public agencies. *Built environment project and asset management*. 2011. No 1(1). P. 61–74.

38. Whiteside H. Public works: better, faster, cheaper infrastructure? *Studies in Political Economy*. 2018. No 99(1). P. 2–19.

39. Yusta J.M., Correa G.J., Lacal-Arántegui R. Methodologies and applications for critical infrastructure protection: State-of-the-art. *Energy policy*. 2011. No 39(10). P. 6100–6119.

References:

1. Honchar, S.F., Leonenko, H.P., and Yudin, O.Iu. (2014), “Theoretical and methodological aspect of ensuring information security of critical infrastructure objects”, *Visnyk Natsionalnoho universytetu Lvivska politekhnika. Kompiuterni systemy ta merezhi*, vol. 806, pp. 34–39.

2. Hoshovska, O., and Trevoho, O. (2022), “Mechanisms of public administration for the restoration of the military economy”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 38.

3. Vebsait Lutskoi miskoi rady (2022), “Deputies of the City Council approved the Program of Economic and Social Development of the Lutsk City Territorial Community for 2023”, Available at: <https://www.lutskrada.gov.ua/publications/deputaty-miskoi-rady-zatverdyly-prohramu-ekonomichnoho-ta-sotsialnoho-rozvytku-lutskoi-miskoi-terytorialnoi-hromady-na-2023-rik> (Accessed 14 April 2024).

4. Website of the State Service of Special Communications and Information Protection of Ukraine (2024), Available at: <https://cip.gov.ua/ua> (Accessed 14 April 2024).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), “Resolution Some issues of certification of critical infrastructure objects”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2023-%D0%BF#Text> (Accessed 14 April 2024).

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “Some issues of information submission in the field of critical infrastructure protection”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2022-rr#Text> (Accessed 14 April 2024).
7. Domaratskyi, M.B. (2020), “State management of critical infrastructure security in Ukraine”, Abstract of PhD in Public Administration dissertation, National university of civil defense of Ukraine, Kharkiv, Ukraine.
8. Zhukova, I., and Trushkina, N. (2023), “The essence of the concept of “mechanism of state regulation of critical infrastructure development”, *Věda a perspektivy*, vol. 6(25).
9. Melnychuk, O.V. (2018), “Legal mechanisms for managing the critical information infrastructure of Ukraine”, *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, vol. 1, pp. 42–60.
10. Vebsait Ministerstva enerhetyky Ukrainy (2024), “Mission, functions, tasks”, Available at: <https://mev.gov.ua/storinka/misiya-funktsiyi-zavdannya> (Accessed 14 April 2024).
11. Vebsait Ministerstva rozvytku hromad, terytorii ta infrastruktury Ukrainy (2024), “About us”, Available at: <https://mtu.gov.ua/content/hto-mi-e.html> (Accessed 14 April 2024).
12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution “On the approval of the Regulation on the State Agency for Reconstruction and Development of the Infrastructure of Ukraine”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text> (Accessed 14 April 2024).
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution “On the approval of the Regulations on the State Service of Ukraine in emergency situations”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text> (Accessed 14 April 2024).
14. Verkhovna Rada of Ukraine (2023), Law of Ukraine “On the State Service of Special Communications and Information Protection of Ukraine”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15#Text> (Accessed 14 April 2024).
15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Order “On the approval of the National Plan for the Protection and Ensuring the Safety and Stability of Critical

Infrastructure”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/825-2023-p#Text> (Accessed 14 April 2024).

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution “On the approval of the Regulation on the Ministry of Energy of Ukraine”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2020-п#Text> (Accessed 14 April 2024).

17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution “On approval of the Procedure for maintaining the Register of critical infrastructure objects, inclusion of such objects in the Register, access and provision of information from it”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415-2023-п#Text> (Accessed 14 April 2024).

18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), “On the approval of the Procedure for Monitoring the Security Level of Critical Infrastructure Objects”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2022-п#Text> (Accessed 14 April 2024).

19. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “On the approval of the Regulation on the exchange of information between subjects of the national critical infrastructure protection system”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2022-%D0%BF#Text> (Accessed 14 April 2024).

20. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), Law of Ukraine “On critical infrastructure”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (Accessed 14 April 2024).

21. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), Law of Ukraine “On local self-government in Ukraine”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-бп#n1664> (Accessed 14 April 2024).

22. Verkhovna Rada of Ukraine (2023), Law of Ukraine “On local state administrations”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (Accessed 14 April 2024).

23. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), Law of Ukraine “On the main principles of ensuring cyber security of Ukraine”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (Accessed 14 April 2024).

24. Vebsait Rivnenskoï raionnoi derzhavnoi administratsii (2023), “About the Program for Ensuring Safety and Stability of Critical Infrastructure of the Rivne District for 2023-2025: Order of the Head of the District State Administration of June 14, 2023

No 101”, Available at: <https://rrda.rv.gov.ua/npas/pro-prohramu-zabezpechennia-bezpeky-ta-stiikosti-krytychnoi-infrastruktury-rivnenskoho-raionu-na-2023-2025-roky> (Accessed 14 April 2024).

25. President of Ukraine (2020), Decree “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 "On the National Security Strategy of Ukraine”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#top> (Accessed 14 April 2024).

26. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Order “On the approval of the Concept of creating a state system for the protection of critical”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-p#Text> (Accessed 14 April 2024).

27. Semenchenko, A.I., Pleskach, V.L., Zaiarnyi, O.A., and Pleskach, M.V. (2020), “Organizational and legal mechanisms of state management of cyber security and cyber protection of Ukraine: essence, state and development prospects”, *Problemy prohramuvannia*, vol. 2-3, pp. 278–286.

28. Sytnyk, H.P., and Andreiev, S.O. (2015), “About some urgent issues of critical infrastructure protection in Ukraine”, *Naukovo-informatsiyni visnyk Akademii natsionalnoi bezpeky*, vol. 3-4, pp. 116–131.

29. Yedynyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy (2022), “The service of protection of critical infrastructure and provision of the national stability system of Ukraine was created”, Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/stvoreno-sluzhbu-zakhystu-krytychnoi-infrastruktury-ta-zabezpechennia-natsionalnoi-systemy-stiikosti-ukrainy> (Accessed 14 April 2024).

30. Telenyk, S.S. (2018), “Critical infrastructure as an object of administrative and legal regulation”, *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, vol. 1, pp. 179–189.

31. Vebsait CERT-UA (2024), “Government response team to computer emergency events of Ukraine”, Available at: <https://cert.gov.ua/about-us> (Accessed 14 April 2024).

32. Alam, Q., Kabir, M.H., and Chaudhri, V. (2014), “Managing infrastructure projects in Australia: A shift from a contractual to a collaborative public management strategy”, *Administration & Society*, vol. 46(4), pp. 422–449.

33. Almklov, P.G., and Antonsen, S. (2014), “Making work invisible: New public management and operational work in critical infrastructure sectors”, *Public Administration*, vol. 92(2), pp. 477–492.
34. Bertelli, A.M., Mele, V., and Whitford, A.B. (2020), “When new public management fails: Infrastructure public–private partnerships and political constraints in developing and transitional economies”, *Governance*, vol. 33(3), pp. 477–493.
35. Kwak, Y.H., Chih, Y., and Ibbs, C.W. (2009), “Towards a comprehensive understanding of public private partnerships for infrastructure development”, *California management review*, vol. 51(2), pp. 51–78.
36. Lesik, I., Bobrovska, N., Bilichenko, O., Dranus, L., Lykhach, V., Dranus, V., and Nazarenko, I. (2020), “Assessment of management efficiency and infrastructure development of Ukraine”, *Management Science Letters*, vol. 10(13), pp. 3071–3080. DOI: 10.5267/j.msl.2020.5.016.
37. Schraven, D., Hartmann, A., and Dewulf, G. (2011), “Effectiveness of infrastructure asset management: challenges for public agencies”, *Built environment project and asset management*, vol. 1(1), pp. 61–74.
38. Whiteside, H. (2018), “Public works: better, faster, cheaper infrastructure?” *Studies in Political Economy*, vol. 99(1), pp. 2–19.
39. Yusta, J.M., Correa, G.J., and Lacal-Arántegui, R. (2011), “Methodologies and applications for critical infrastructure protection: State-of-the-art.” *Energy policy*, vol. 39(10), pp. 6100–6119.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2024 р.